

İNANÇLA İLGİLİ FELSEFİ YAKLAŞIMLAR

• Yüce Allah insanları yüce bir ilaha inanma eğiliminde yaratmıştır. İnsanın fıtratına işlenen bu özellik insanların tek olan Allah'a (c.c.) inanmasına olanak sağlamıştır. Bu duruma Hz. Muhammed (s.a.v.) de şu şekilde açıklık getirmiştir:

"Her doğan (çocuk), fıtrat üzere doğar. Sonra onu annesi ve babası Yahudi, Hristiyan ya da Mecusi yapar."

(Hadis)

• Allah (c.c.) insanları doğru yola yönlendirmek için kutsal kitaplar ve peygamberler gönderse de zaman içerisinde insanların birçoğu farklı inançlara yönelmişler, Allah'ın (c.c.) hak olarak bildirdiği yollardan sapmışlardır.

• Özellikle Orta Çağ Avrupası'nda insanlar kiliseden gördüğü baskı nedeniyle insanların dine, evrene, bilime karşı bakış açısı değişmiş, insanlar farklı arayışlar içine girmiştir. Dinin arka planda kalması aklın öne çıkarılmasına sebep olmuş ve pek çok yeni felsefi akım ortaya çıkmıştır.

Teizm

• Evreni ve içerisindeki tüm varlıkların yüce bir tanrı tarafından yaratıldığını savunan bir tanrıdır. Tanrı kusursuzdur ve her şeyden haberi olan, her şeyi bilen ve gören mükemmel bir varlıktır.

• **Monoteizm** ve **Politeizm** bu inancın çeşitleri arasında yer alır. Monoteizm sadece bir tanrının olduğunu savunurken, Politeizm birden fazla tanrının olduğunu ve onların her birinin farklı özelliği olduğunu savunur. Politeizm'e göre ay tanrısı, bereket tanrısı gibi pek çok tanrı vardır.

Deizm

• Evrenin ve içerisindeki her şeyin bir tanrı tarafından var edildiğini ancak tanrının ilahi emirlerinin olmadığını ve evrene müdahale etmediğini kabul eden bir inanıştır. Bu inancı kabul eden kimselere **deist** denilmektedir.

• Deizme göre inancın ve bilginin kaynağı vahiy değildir. İnsan aklı ile gerçeğin bilgisine ulaşabilir. Akıl ile açıklanamayan olaylar kabul edilemez. Mucize gibi olağanüstü olayları bu nedenle reddederler.

Materyalizm

• Sözcük anlamı Maddecilik olan bu yaklaşım, maddi alemin dışında hiçbir varlık kabul etmeyen bir inanıştır. Tanrıyı, melek, ahiret, cennet, cehennem gibi varlıkları inkâr ederler.

• Materyalistlere göre evren kendi kendine maddeden oluşmuştur. Evrende meydana gelen tüm olaylar bilimsel yasalara bağlı olarak zorunlu bir şekilde sebep sonuç ilişkisine göre gerçekleşir.

Pozitivizm

• Gerçekliğin deney ve gözleme dayalı olduğunu kabul eden, dış dünyanın sadece duyular ve deney yoluyla algılanabileceğini savunan bir inanıştır. Bu felsefi akımın kurucusunun **Auguste Comte** olduğu bilinir.

• Bu felsefi akıma göre insanlık tarihi üç aşamadan geçerek son halini almıştır. Bunlar teolojik, metafizik ve pozitivist evrelerdir.

• **Teolojik evre**de insanlar öncelikle evreni yaratan ve yöneten birden fazla yaratıcısı olduğuna inanmışlar, daha sonra birden fazla ilah olduğu düşüncesinden vazgeçip tek tanrının olduğunu düşünmüşlerdir.

• **Metafizik evre**de insanlar doğadaki olayları soyut güçlerle açıklamış, insanlar arası ilişkileri de eşitlik, adalet, özgürlük gibi kavramlarla açıklamışlardır.

• **Pozitivist evre**de ise insanlar gelişen bilgi ve birikim ile gelişmiş, deneysel olarak kanıtlanamayan hiçbir bilginin gerçekliğini kabul etmemiştir. Bundan dolayı din ve dinin ortaya koyduğu ilkeler inkâr edilmiştir.

Sekülerizm

• İnsanın ve toplumun dinden tamamen uzaklaşması gerektiğini savunan, insanın tamamen dünyaya yönelik yaşaması gerektiğini öngören bir yaklaşımdır.

• Bu yaklaşıma göre din ve dini değerler hayatın dışına itilmesi, sadece dünyaya yönelik davranışlar sergilenmeye çalışılmalıdır.

Agnostisizm

• Tanrının varlığının kesinlikle bilinmeyeceğinden ve kanıtlanamayacağından bahseden bir yaklaşımdır. Bu nedenle din ve inançlara şüphe ile yaklaşılır. Çünkü tanrının varlığını bilmek insanın aklını aşan bir durumdur.

• Bu özellikleri sebebiyle tanrının varlığını kabul eden teizm yaklaşımı ile tanrının varlığını reddeden ateizm yaklaşımının ortasında bir anlayışa sahip oldukları söylenebilir.

Ateizm

• Evreni ve içerisindeki varlıkları yaratan kesinlikle bir tanrı olmayacağını ifade eden bir felsefi akımdır. Bu yaklaşımı benimseyen kimselere de ateist denilmektedir.

• Ateistler sadece tanrıyı değil, tanrı ile ilgili olan ahiret, melek, peygamber, kutsal kitap gibi değerlerin tümünü reddederler.

• Evrenin kendiliğinden oluştuğunu, her şeyin rastlantısal olarak var olduğunu düşünürler. Bu düşünceye sahip olan bireyler her dönemde de var olsa da sayıları sınırlı düzeyde kalmıştır. Çünkü insan doğası gereği bir yaratıcının olduğunu kabul edebilecek donanıma sahiptir.

- Öğretmenlerimiz öğrencileri ile paylaşabilir.
- Bu içerik [Instagram](#) **Din ve Kültür**'ün katkılarıyla hazırlanmıştır.
- Sadece öğretmen ve öğrencilerin ücretsiz kullanımına sunulmaktadır.
- Herhangi bir site ya da kitapta yayınlanmasına (isim belirtilse dahi) izin verilmemektedir.
- Bu dokümanın tüm yayın hakları mikailokumus.com'a aittir.

Nihilizm

- Bu inanışın sözcük anlamı hiççilik olarak ifade edilmektedir. Bu yaklaşım her şeyin anlamsız ve değersiz olduğunu savunur. Bu sebeple metafizik ve ahlaki tüm değerleri yok sayarlar.
- Bu inanca sahip bireyler tanrıyı reddettiği gibi insanın da iradesiz olduğunu kabul ederler. Toplum düzenini, siyasi otoriteleri, toplumsal baskıyı kabul etmezler. Devlet başta olmak üzere tüm baskıcı kurumların yok edilmesi gerektiğini düşünürler.

Kötülük Problemi

- İnsanlar tarih boyunca yeryüzünde kötülük olmasının sebeplerini düşünmüş, birçok düşünce ortaya koymuşlardır. Bazıları yeryüzünde kötülük olması sebebiyle tanrıyı inkâr etmiş, bazıları da tanrı ile ilgili farklı fikirler ortaya koymuşlardır.
- İslam inancı bu konudaki yanlış düşünceleri reddeder. Çünkü dinimize göre iyiliğin (hayır) ve kötülüğün (şer) yaratıcısı Allah'tır (c.c.). İnsanın başına gelen her bir kötülük dünyaya geliş amacının bir parçasıdır. Aksi halde dünya hayatının ve insanların özgürlüğünün bir anlamı kalmazdı.

"Kim iyi bir iş yaparsa kendi lehinedir. Kim de kötülük yaparsa kendi aleyhinedir. Rabb'in, kullara (zerre kadar) zulmedici değildir."

(Fussilet suresi, 46. ayet.)

- İnsan akli ile doğruyu ve yanlışı ayırt eder, iradesi ile de seçimler yapar. Bundan dolayı hür iradesi ile yaptığı tüm davranışlardan sorumlu tutulmuştur. Yapılan davranışların hepsinin hesabını verecektir.

YENİ DİNİ HAREKETLER

- Bu oluşum 1950'den sonra Batı dünyasında ortaya çıkmıştır. Sıra dışı inanç ve uygulamalara sahiptirler. Amerika Birleşik Devletleri'nde birçok insan tarafından benimsenmektedir.
- Kıyamet tarikatları olarak da bilinen bu oluşum, kıyametin ne zaman kopacağına dair yorumlar yapıp tarih verirler. Bu düşünceyi kabul edenler arasında kıyametten korktukları için toplu intiharlar da çokça yaşanmaktadır.
- Milenyum tarikatları olarak da adlandırılmışlardır. Bu düşünceye sahip insanlar kıyamet öncesinde bin yıllık bir mutluluk dönemi yaşanacağını düşünürler.
- Orta Çağ'da Avrupa'da yaşanan olaylar, insanların kiliseden uzaklaşmasına sebep olmuş, insanlar felsefe, sanat, edebiyat ve bilim alanlarına yönelmişlerdir. Böylece zaman içerisinde kilise eski saygınlığını kaybetmiş ve insanların bu boşluğu yeni dini hareketlerle doldurulmuştur.

Yeni Dini Hareketlerin Ortaya Çıkmasının Başlıca Sebeplerinden Bazıları:

- Teknolojinin insanları yalnızlığa sürüklemesi
- Dini değerlerin azalmasıyla oluşan ruhsal boşluk
- İnsanın kendinin ve evrenin anlamını merak etmesi
- Kırdan kente göçler sebebiyle şehirleşmenin hızlanması

Bu dini hareketler dini ve dini değerleri istismar etmektedirler. Özellikle bu hareketlerin başında bulunan liderler kendilerini tanrının temsilcisi olarak görürler.

- İnsanların dini hassasiyetlerinden faydalanarak onların ailelerini ve mal varlıklarını kendilerine bağlamaya çalışırlar. Böylece kendilerini tek güç olarak görüp insanları kendilerine muhtaç hale getirirler.
- Geçmişte olduğu gibi günümüzde de **FETÖ (Fethullahçı Terör Örgütü)** ve benzeri illegal örgütler, dini istismar etmektedir. Bu örgüt asıl amacını halktan ve devletten gizlemiş, devletin kurum ve kuruluşlarına sızarak devlete darbe yapma girişiminde bulunmuştur.
- **15 Temmuz**'da yapılan bu darbe girişimine milletimiz duyarsız kalmamış, canını feda etmekten çekinmemiştir.

KUR'AN'DAN MESAJLAR: EN'ÂM SURESİ 59. AYET VE LOKMÂN SURESİ 27. AYET

En'âm Suresi, 59. Ayet:

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنَ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

"Gaybın anahtarları yalnızca O'nun katındadır. Onları ancak O bilir. Karada ve denizde olanı da bilir. Hiçbir yaprak düşmez ki onu bilmesin. Yerin karanlıklarında da hiçbir tane, hiçbir yaş, hiçbir kuru şey yoktur ki apaçık bir kitapta (Allah'ın bilgisi dâhilinde, Levh-i Mahfuz'da) olmasın."

Lokmân Suresi, 27. Ayet:

وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمْدُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

"Eğer yeryüzündeki ağaçlar kalem, deniz de mürekkep olsa, arkasından yedi deniz daha ona katılsa, Allah'ın sözleri (yazmakla) yine de tükenmez. Şüphesiz Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir."